

Nummer 2020/49

datum raadsvergadering	: 22 oktober 2020
onderwerp	: Vaststellen Kerkenvisie september 2020
portefeuillehouder	: M.C. van der Weele
datum raadsvoorstel	: 22 september 2020

Samenvatting

Door het afnemend aantal actieve religieuzen in onze kerkgemeenschappen komt het voortbestaan van kerkgebouwen onder druk te staan. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed heeft daarom een decentralisatie-uitkering beschikbaar gesteld om een duurzaam toekomstperspectief te ontwikkelen voor het religieus erfgoed. Met deze uitkering worden gemeenten gestimuleerd een kerkenvisie op te stellen. Het college heeft opdracht gegeven deze uitkering aan te vragen en een visie op te stellen. De kerkenvisie gemeente Ouder-Amstel is nu gereed en wordt aan de gemeenteraad ter vaststelling voorgelegd.

Wat is de juridische grondslag?

Er is voor de gemeente geen verplichting tot het opstellen van een kerkenvisie. Er is een stimuleringsregeling vanuit de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed beschikbaar.

Wat is de voorgeschiedenis?

Binnen onze gemeentegrenzen staan vijf kerkgebouwen, waarvan vier een monumentale aanwijzing hebben, en zijn acht religieuze gemeenschappen actief. Het eigendom van deze gebouwen ligt bij de kerkgemeenschappen. Door het afnemend aantal actieve religieuze inwoners ontstaat financiële druk om de monumentale panden te kunnen onderhouden. Wanneer de gemeente haar religieus erfgoed en de ruimtelijke impact van veranderingen aan de gebouwen niet goed inzichtelijk heeft, kan het gebeuren dat wanneer kerkgebouwen voor de eredienst gesloten worden, een herbesteding plaatsvindt die ingrijpt in de directe omgeving van het gebouw. Bij verandering in gebruik van het religieus erfgoed is het belangrijk dat de geschiedenis voor komende generaties afleesbaar blijft waarbij de gemeente meedenkt in mogelijkheden waarmee het erfgoed blijvend goed gebruikt kan worden. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed heeft een decentralisatie-uitkering beschikbaar gesteld voor het opstellen van een kerkenvisie om dit in kaart te brengen. Het college heeft opdracht gegeven deze uitkering aan te vragen en een visie op te stellen. De visie is nu gereed.

Waarom dit raadsvoorstel?

Het externe adviesbureau heeft een (concept) Kerkenvisie opgesteld. Hiervoor is gesproken met de eigenaren van de kerkgebouwen, de werkgroep Cultureel Erfgoed en de gemeente. De conclusie uit de visie is dat de gemeente al goede banden onderhoudt met de kerkbesturen en dialoog voert met deze partijen. De kerkenvisie is een goede aanvulling op het huidige erfgoedbeleid dat in de visie als actueel en goed bruikbaar wordt beoordeeld, om in goede samspraak tussen gemeente en kerkelijke gemeenschappen - en in overleg met bewoners en andere belanghebbenden- naar mogelijkheden te zoeken om de kerkelijke panden goed te kunnen blijven gebruiken, nu en in de toekomst. De erfgoedvisie is op 6 oktober 2016 vastgesteld op de gemeenteraad. De kern van de erfgoedvisie is de verwoording van de gemeentelijke visie op de waarden en functie van het gemeentelijk erfgoed. Tevens bevat de erfgoedvisie instrumenten om (gemeentelijk) erfgoedbeleid te effectueren, zoals het aanwijzen van gemeentelijke monumenten.

Wat gaan we doen?

Voorgesteld wordt de Kerkenvisie Gemeente Ouder-Amstel 2020 vast te stellen.

Wat is het maatschappelijke effect?

Het opstellen van de kerkvisie heeft plaatsgevonden in dialoog tussen de gemeente, kerkeigenaren, en de werkgroep Cultureel Erfgoed. Dit heeft er wederom in geresulteerd dat partijen met elkaar in gesprek zijn gegaan en elkaar nu en in de toekomst makkelijker blijven vinden.

Belangrijkste doel daarvan is dat we door de gesprekken met de kerkeneigenaren bereiken goed in beeld te hebben wat de plannen zijn van de kerkgemeenschappen op lange termijn om zo de ruimtelijke impact van eventuele verandering van gebruik in kaart te hebben en dat dit onderdeel wordt van de gesprekken tussen gemeente en kerkbesturen.

Welke argumenten en keuzemogelijkheden zijn er?

Door de kerkvisie vast te stellen verbinden we ons aan de uitgangspunten die hierin genoemd worden.

De raad kan er voor kiezen de kerkvisie niet vast te stellen. Omdat de visie in lijn is met de gedachtegang van het erfgoedgoedgebeleid van de gemeente zijn aan het niet vaststellen geen consequenties verbonden.

Wat hebben we hiervoor nodig?

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed heeft een decentralisatie-uitkering beschikbaar gesteld voor het opstellen van een kerkvisie. De hoogte van de decentralisatie-uitkering wordt bepaald door het feitelijk aantal kerkgebouwen binnen de gemeentegrenzen. Voor onze gemeente betekent dit dat er € 25.000,- euro beschikbaar is voor het opstellen van een kerkvisie. Deze uitkering wordt aan de gemeente overgemaakt met de Septembercirculaire.

Voor het opstellen van de visie wordt hiervan €8.350 euro besteed.

Het opstellen van de visie gebeurt budgetneutraal.

Het restant van de decentralisatie-uitkering wordt gebruikt voor de aanvulling van de kerkvisie en de ambtelijke inzet.

Wie is erbij betrokken en hoe communiceren we?

Het opstellen van de kerkvisie heeft plaatsgevonden in dialoog tussen de gemeente, kerkeigenaren, en werkgroep Cultureel Erfgoed. Met deze partijen is actief contact gezocht en zij ontvangen ook de vastgestelde kerkvisie

Wat is het vervolg?

De visie wordt in aanvulling op het erfgoedbeleid gebruikt als kader en richtinggevend document om de ontwikkelingen die zich de komende jaren voor gaan doen betreffende de kerkgebouwen, te toetsen.

Belangrijkste doel daarvan is dat we in de gesprekken met de kerkeneigenaren bereiken dat de kerkgebouwen in de gemeente (in monumentale staat) behouden ook als het religieuze gebruik geheel of gedeeltelijk komt te vervallen.

In aanvulling op de visie wordt in een tweede fase door gebruikmaking van de decentralisatie-uitkering een stap gezet richting de invulling van de visie. Hiervoor is opdracht gegeven ter waarde van €10.950 (bekostigd vanuit de decentralisatie-uitkering) aan het zelfde adviesbureau dat de visie zelf heeft opgesteld. In deze tweede fase wordt voor kerkgebouwen waar deze vraag speelt in beeld gebracht wat de visie voor de toekomst vanuit het perspectief van Ouder-Amstel én van de kerkelijke gemeente(n) aan stedenbouwkundige invulling (on)mogelijk en (on)wenselijk maakt. Op dit moment speelt dit met name voor de Kleine Kerk, mogelijk in combinatie met d' Oude School. Het externe adviesbureau zal meedenken en meewerken in mogelijkheden tot herbestemming van deze gebouwen.

In de ontwikkeling van de geloofsgemeenschappen en het breder gebruik van kerkelijk vastgoed kunnen daarnaast nieuwe ontwikkelingen plaatsvinden waarbij overleg met de gemeente, kerkeigenaren en erfgoedorganisaties gewenst is. Deze ontwikkelingen zelf zijn onafhankelijk van deze visie of de aanvulling, maar de overleggen zullen wel in lijn van de visie plaatsvinden.

Hoe monitoren en evalueren we?

Dit wordt meegenomen in de cyclus van het erfgoedbeleid.